Oslo kommune
Helseetaten

Samlerapport

Risikovurdering og beredskap i barnehager

Miljørettet helsevern
Rapport 1 - 2018

Forord

I henhold til folkehelselovens § 9 skal kommunene føre tilsyn med de faktorer og forhold i miljøet som til enhver tid direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helsen.
Oslo kommune har gjennomført en tilsynskampanje med risikovurdering og beredskap i barnehager etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.
Kampanjeperioden har gått fra 1.11.2017 – 31.3.2018.

Oslo kommune har siden 2012 hatt årlige tilsynskampanjer med virksomheter som faller inn under Folkehelselovens kapittel 3 om miljørettet helsevern. Tilsynskampanjer bidrar til å utnytte og samordne kompetansen innenfor miljørettet helsevern i kommunen på en bedre måte, øke antall tilsyn og forbedre effekten av tilsyn.

14 av 15 bydeler har deltatt:

Bydel Alna, Bydel Bjerke, Bydel Frogner, Bydel Grorud, Bydel Grünerløkka, Bydel Nordre Aker, Bydel Nordstrand, Bydel St. Hanshaugen, Bydel Ullern, Bydel Sagene, Bydel Stovner, Bydel Søndre Nordstrand, Bydel Vestre Aker og Bydel Østensjø

Oslo, september 2018

Runar Nygård
direktør

Sammendrag

Hensikten med tilsynskampanjen var å kartlegge om barnehagene i Oslo etterlever *forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.*
625 barnehager i Oslo kommune (86 %) er godkjent etter forskriften. Godkjenningsordningen skal sikre at miljøet i skoler og barnehager fremmer helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og forebygger sykdom og skade.

Tilsynskampanjen pågikk fra november 2017 til og med mars 2018.
Det ble i perioden gjennomført tilsyn ved 72 barnehager av totalt 726 barnehager i Oslo, derav 32 kommunale og 40 private barnehager. Utvalget var basert på bydelenes egne tilsynsplaner, men har hatt en representativ fordeling mellom kommunale og private barnehager og mellom godkjente barnehager og barnehager som ikke er godkjent.

Tema for tilsynskampanjen var risikovurderinger med hensyn til barns sikkerhet samt helsemessig beredskap i barnehagene. I vurderingene er det lagt vekt på barnehagenes internkontroll med særlig hensyn til organisasjon og ansvar, kartlegging og avviksbehandling.

Tilsynet har spesielt hatt fokus på om barnehagene:

- har vurdert risikoforholdene og har tilstrekkelig oversikt
- har hensiktsmessige rutiner og internkontroll for å forebygge ulykker og skader
- har hensiktsmessige beredskapsplaner for håndtering av ulykkes- og faresituasjoner

Helseetaten oppsummerer i denne rapporten funn fra tilsynene i bydelene og gir en vurdering av situasjonen på bakgrunn av oppsummeringen.

Funn

Det ble til sammen avdekket 61 avvik og 69 anmerkninger innenfor de områder tilsynet omfattet. I tillegg er det påpekt 13 avvik, som er blitt rapportert som sidefunn. I 39 % av barnehagene ble det ikke påpekt avvik.

Totalt sett var 62 % av avvikene knyttet til mangelfull oversikt over risikosituasjonen. 21 % av avvikene var knyttet til manglende internkontroll og 17 % til mangelfulle planer for hvordan de skal håndtere ulykkes- og faresituasjoner. Avvik knyttet til manglende oversikt og vurdering av risikoforhold indikerer også manglende internkontroll knyttet til de samme forholdene. Dette er da ikke rapportert som egne funn.

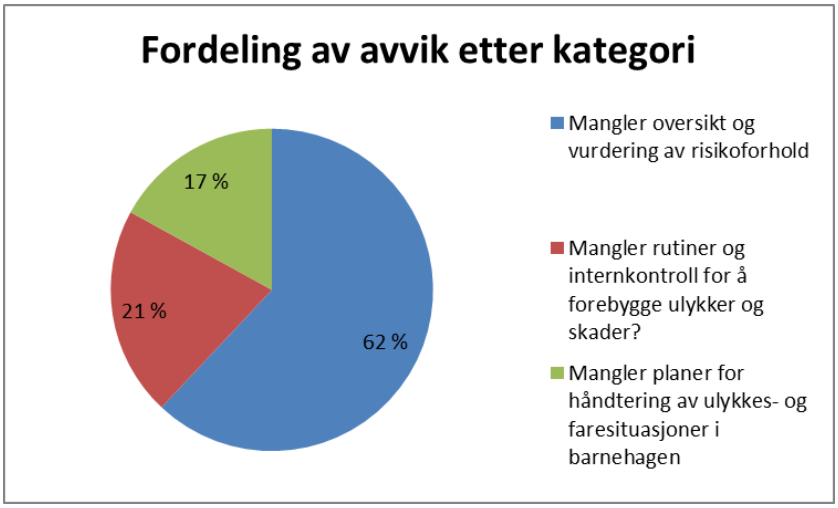

75 % av barnehagene har utarbeidet risikoregister med oversikt over farer det er viktig at det er oppmerksomhet rundt i barnehagen. I informasjonen til alle barnehager i forkant av tilsynskampanjen ble det fokusert spesielt på at barnehagene skulle kunne fremvise en oversikt over farer i et risikoregister. Barnehagene har dermed et utgangspunkt for å vurdere farene og iverksette tiltak der risikovurderingen viser behov for det. Rapporterte funn handler i stor grad om at farer ikke er risikovurdert og/eller at det ikke er iverksatt tiltak for å redusere risiko.

Datamaterialet fra dette utvalget kan tyde på at de kommunale barnehagene oftere har avvik knyttet til risikovurdering og internkontroll enn de private barnehagene.

Oppfølging

Barnehagene som har vært med i denne tilsynskampanjen er selv ansvarlige for å følge opp avvik og anmerkninger som er påpekt i bydelenes tilsynsrapporter, mens bydelene er ansvarlige for å føre tilsyn med at barnehagene følger opp. Denne samlerapporten viser hvordan tilsynsmyndighetene vurderer barnehagene og den er med på å sette en felles standard på barnehagetilsyn på tvers av bydelene i Oslo. Rapporten blir også gjort tilgjengelig og sendt til alle barnehager og bydeler i Oslo. Vi håper at dette vil ha læringsverdi også for de barnehagene som ikke har fått tilsynsbesøk.

Innhold

Forord ... 2
Sammendrag ... 3
Funn ... 3
Oppfølging ... 4
Bakgrunn ... 6
Formål med tilsynskampanjer ... 6
Manglende godkjenning ... 6
Tilsyn med barnehager i Oslo ... 6
Tema for tilsynskampanjen 2017/18 ... 7
Fokus på sikkerhetsrisiko og beredskap i barnehager fra andre myndigheter: ... 7
Funn og vurderinger ... 8
Akseptkriterier ... 8
Generelle funn ... 8
1. Har barnehagene tilstrekkelig oversikt med vurdering av risikoforholdene? ... 9
2. Har barnehagene rutiner og internkontroll som forebygger skader og ulykker? ... 10
3. Har barnehagene planer for håndtering av ulykkes- og faresituasjoner? ... 11
Sidefunn ... 12
Regelverk og myndighet ... 12
Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. ... 12
Barnehageloven ... 12
Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) ... 13
Gjennomføring ... 13
Ansvarsfordeling mellom Helseetaten og bydeler ... 13
Tilsynene gjennomføres som systemrevisjon ... 13
Oppfølging etter tilsyn ... 13
Informasjon om kampanjen ... 13
Nytteverdi for barnehager som ikke har hatt tilsynsbesøk ... 14
Relevante dokumenter til forberedelser av tilsynet ... 14
Tilsynsmetode (systemrevisjon) ... 15
Barnehager som har hatt tilsyn ... 16

Bakgrunn

Formål med tilsynskampanjer

Ved tilsynskampanjer gjennomføres flere koordinerte tilsyn om samme tema innenfor en begrenset tidsperiode. Med det oppnås samlet sett en mer helhetlig vurdering av kvaliteten på områdene som revideres og det bidrar til at også virksomheter som ikke har vært omfattet av tilsyn får nytteverdi av kampanjen.
Tilsynskampanjer bidrar dessuten til mer enhetlig praksis og bedre kvalitet på tilsynene innenfor miljørettet helsevern.

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v av 01.01.1996, hjemlet i lov om folkehelsearbeid av 24.06.2011 (folkehelseloven), omhandler barn og elevers arbeidsmiljø, og har til formål å bidra til at barnehagene fremmer helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold samt forebygger sykdom og skade. Forskriften omhandler krav om både godkjenning av og tilsyn med barnehager.

Manglende godkjenning

625 barnehager i Oslo kommune (86%) er godkjent etter forskriften. Formålet med godkjenningsordningen er den samme som for forskriften for øvrig.

At en virksomhet ikke får godkjenning betyr ikke nødvendigvis at virksomheten ikke kan drives videre, men manglende godkjenning vil innebære at virksomheten får nærmere oppfølging fra den kommunale tilsynsmyndigheten for miljørettet helsevern, for eksempel gjennom vedtak om retting etter § 14.

Manglende godkjenning er avvik fra forskriften og et forhold som gjerne plasserer barnehagen i en høyere risikoklasse. Barnehager som ikke er godkjent blir derfor oftere prioritert for tilsyn.

Tilsyn med barnehager i Oslo

I Oslo er det 726 private og kommunale barnehager som omfattes av forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. Det ble i perioden november 2017 til og med mars 2018 gjennomført tilsyn ved 72 av barnehagene i Oslo, derav 32 kommunale og 40 private barnehager. Utvalget var basert på bydelenes egne tilsynsplaner, men har hatt en representativ fordeling mellom kommunale og private barnehager og mellom godkjente barnehager og barnehager som ikke er godkjent. Tilsynskampanjen har imidlertid bare omfattet 3 av alt 110 familiebarnehager i Oslo.

Tidligere tilsynskampanjer med barnehager har handlet om fysisk utfoldelse og sikkerhet i 2013 og tilsyn med renhold og smittevern i 2016.

Det er bydelene som fører tilsyn med barnehagene etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. Bydelene har egne tilsynsplaner for dette.
Bydelene fører også tilsyn med barnehagene etter barnehageloven. I mange bydeler er det tett samarbeid mellom tilsynet etter barnehageloven og etter regelverket om miljørettet helsevern.

Tema for tilsynskampanjen 2017/18

Risikoforhold i barnehager anses å ha stor allmenn interesse.
Nesten hvert åttende barnehageminutt sendes ett barn til lege eller tannlege for medisinsk sjekk basert på hendelser i barnehagen (DSB 2012).
Fagnettverk for miljørettet helsevern i Oslo kommune har valgt **«Risikovurdering og beredskap»** med hensyn til sikkerhet i barnehagene som tema for tilsynskampanjen.

Barn tilbringer mye av dagen i barnehagen over mange år, og det er for mange familier liten reell valgmulighet. Et trygt barnehagemiljø skal være en selvfølge for alle barn. Barnehager er derfor høyt prioritert med tilsyn innen miljørettet helsevern.

Valg av tema er blant annet begrunnet i en risikovurdering av de miljøfaktorer forskriften omfatter. Risikovurderingen under er utarbeidet av Fagnettverk for miljørettet helsevern i Oslo kommune som grunnlag for tilsynsplanlegging. Faktorer som har innvirkning på sikkerhet prioriteres høyt for tilsyn sammenlignet med andre miljøfaktorer i barnehager.

Risikovurdering av tilsynsområder i barnehager i Oslo

Uønsket tilstand eller hendelse	Sann-synlighet	Konse-kvens	Risiko
Mangelfull tilrettelegging for funksjonshemmede	2	1	2
Dårlig tilrettelagt for aktivitet og hvile (friluftsbarnehager, små uteområder)	2	2	4
Risiko for ulykke med alvorlig skade	2	3	6
Mangelfullt førstehjelpsutstyr og kompetanse	2	3	6
Støy (basebarnehager)	3	2	6
Støy (Dagmamma/familiebarnehager)	1	2	2

Risikoen er produktet av sannsynlighet og konsekvens, som er vurdert på en skala fra 1-3.
Risikoklasse rød (6-9) tilsier tilsynshyppighet på hvert 3.-4 år

Fokus på sikkerhetsrisiko og beredskap i barnehager fra andre myndigheter:

- Seksjon for internrevisjon ved Byrådslederens kontor gjennomførte i 2017 revisjon av beredskapsplaner i barnehager og bydelenes system for oppfølging av beredskapsarbeidet i 3 bydeler. Rapporten av 31.10.2017 peker bl.a. på at det mangler tydelige beskrivelser av hvordan barnehagene lokalt skal bruke/tilpasse/supplere overordnede beredskapsplaner og ROS-analyser. Det er ikke en klar og tydelig sammenheng mellom risikovurderinger og beredskapsplaner.

- Sikkerhetsrapport fra norske barnehager - Den store barnehageundersøkelsen 2012 (DSB 2012).

- I samarbeid med Kunnskapsdepartementet presiserer Helse- og omsorgsdepartementet med Rundskriv I-6/2015 at barnehager og skoler skal vurdere risiko for alvorlige tilsiktede hendelser. Utdanningsdirektoratet har utarbeidet en veileder i beredskapsplanlegging, "Alvorlige hendelser i barnehager og utdanningsinstitusjoner". I veiledere til forskrift om miljørettet helsevern (IS-2072 og IS-2073) er det vist til veilederen fra Utdanningsdirektoratet.

Funn og vurderinger

Dette kapittelet oppsummerer funn etter bydelenes tilsyn med barnehagene. Funnene refererer til de barnehagene som har vært omfattet av tilsynsbesøk under tilsynskampanjen. Kapittelet er delt inn i tre kategorier av funn og sidefunn, og det gis en generell vurdering av hovedutfordringer innenfor hver kategori. Det vises her til «god praksis» i veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. «Miljø og helse i barnehagen».

Akseptkriterier

- Barnehagen har skriftlig oversikt over risikovurderinger (risikoregister)
- Barnehagen har regelmessig gjennomgang av risikovurderingene
- Skriftlige rutiner/sjekklister som barnehagen har er basert på risikovurdering
- Barnehagens personale har felles forståelse av risikovurderinger og tiltak

Generelle funn

I 39 % av barnehagene ble det ikke påpekt avvik.
Av alle 72 barnehagene som ble besøkt, ble det avdekket til sammen 61 avvik og 69 anmerkninger innenfor de områder tilsynet omfattet. I tillegg ble det rapportert 13 avvik som sidefunn.

Figuren under viser avvik prosentvis fordelt på kategoriene

1. mangler oversikt og vurdering av risikoforhold
2. mangler rutiner og internkontroll for å forebygge ulykker og skader
3. Mangler planer for håndtering av ulykkes- og faresituasjoner i barnehagen.

Manglende oversikt og vurdering av risikoforhold indikerer også manglende internkontroll knyttet til dette.

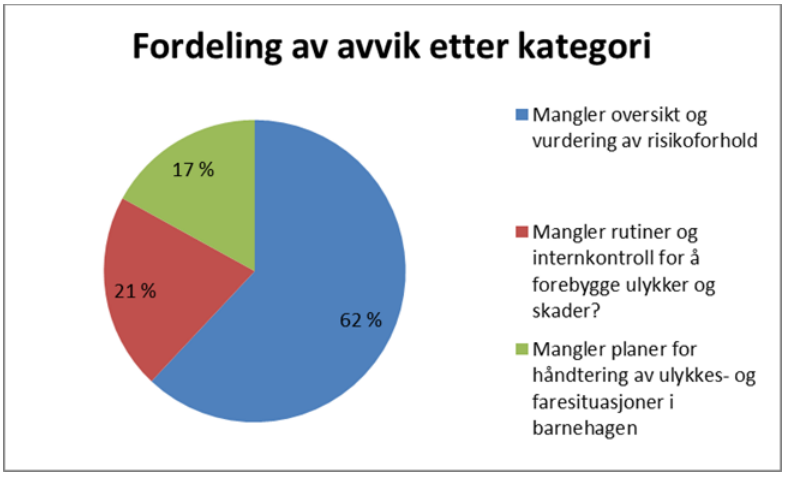

Oppsummeringen viser en forskjell på kommunale og private barnehager innenfor de områder tilsynet omfattet. Datamaterialet fra dette utvalget barnehager kan tyde på at de kommunale barnehagene oftere har avvik knyttet til manglende risikovurdering og internkontroll enn de private barnehagene.

Figuren under viser også at en større andel av de private barnehagene som har hatt tilsyn ikke hadde avvik innenfor de områder revisjonen omfattet.

Tilbakemeldinger fra tilsynene peker på at private barnehager har bedre oversikt, tydeligere ansvarsfordeling og nærmere eierforhold til systemene. Dette kan forklare noe av forskjellene.

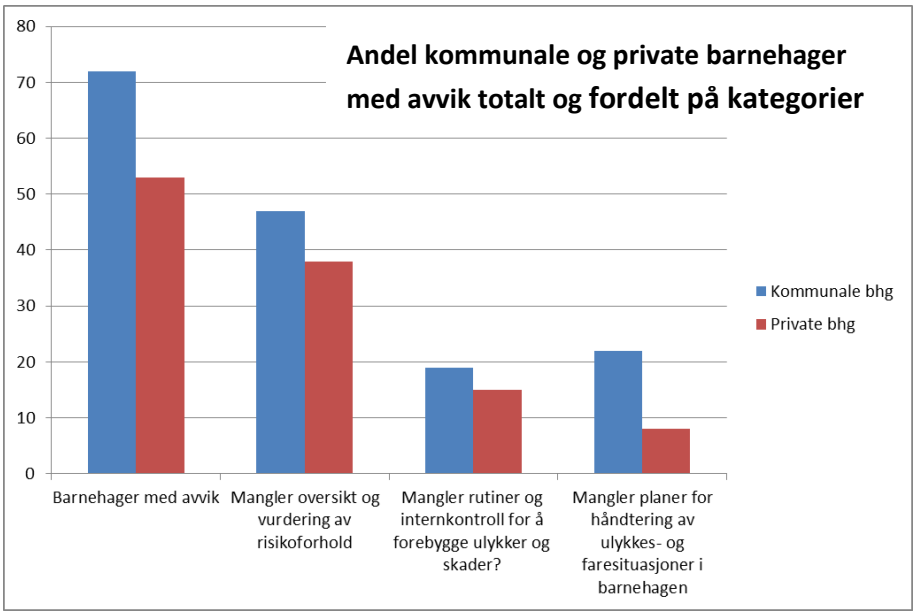

1. ***Har barnehagene tilstrekkelig oversikt med vurdering av risikoforholdene?***

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

§ 14 Sikkerhet og helsemessig beredskap
Virksomheten skal planlegges og drives slik at skader og ulykker forebygges. Virksomheter som omfattes av forskriften, skal være helsemessig tilfredsstillende.

Forventninger og vurderinger:

God praksis i barnehagene forutsetter at det gjennomføres jevnlige risikovurderinger av forhold som omhandles i forskriften og som kan ha betydning for barnas helse og miljø, og at disse legges til grunn for barnehagens forebyggende arbeid. Kartlegging av farer, vurdering av risiko, samt tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene skal kunne dokumenteres skriftlig *(Internkontrollforskriften)*.

I informasjonen til alle barnehager i forkant av tilsynskampanjen ble det fokusert spesielt på at barnehagene skulle kunne fremvise en oversikt over farer i et risikoregister. At 75 % av barnehagene har registrert faremomenter i et risikoregister, gir barnehagene et utgangspunkt for å risikovurdere farene og iverksette tiltak der risikovurderingen viser behov for det. Rapporterte funn handler i stor grad om at farer ikke er fanget opp, risikovurdert og/eller at det ikke er iverksatt tiltak for å redusere risiko eller at dette ikke kan dokumenteres. Det er viktig at alle ansatte har felles forståelse for risiko knyttet til ulike faremomenter, og må involveres i dette arbeidet.

Funn

I 42 % av barnehagene er det avdekket avvik som påpeker at disse barnehagene ikke har tilstrekkelig oversikt over farer eller at risiko ved farene ikke er vurdert på en tilfredsstillende og systematisk måte. I ytterligere 22 % er det gitt anmerkning innenfor denne kategorien

2. ***Har barnehagene rutiner og internkontroll som forebygger skader og ulykker?***

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

§ 4 ansvar og internkontroll
Leder av virksomheten har ansvar for å påse at bestemmelsene i eller i medhold av denne forskrift overholdes, og skal rette seg etter de pålegg som kommunen til enhver tid gir.
Virksomhetens eier skal påse at det er etablert et internkontrollsystem.

Forventninger og vurderinger:

Funnene er hovedsakelig begrunnet med at det ikke er iverksatt tiltak på bakgrunn av risiko knyttet til faremomenter, at tiltak ikke fungerer eller at det ikke er kontroll med at tiltak fungerer. Svakheter i avvikssystemet og i avviksbehandlingen bidrar her til å underbygge avvik. Avvik knyttet til manglende oversikt og vurdering av risikoforhold indikerer også manglende internkontroll knyttet til de samme forholdene. Dette er da ikke rapportert som egne funn.

Internkontroll er en kontroll barnehage selv utfører, og som dokumenterer at regelverk etterleves og risikoforhold følges opp på en systematisk måte. Barnehagen skal altså vite hva den skal gjøre, gjøre det, og etterpå kunne dokumentere at den har gjort det. Internkontrollsystemet skal gjøre det enkelt å drive kontinuerlig forbedringsarbeid i barnehagen.

Avvikshåndtering er en sentral del av et internkontrollsystem, og skal være skriftlig. For å kunne jobbe systematisk med avviksbehandling og ha full oversikt, må avvikene registreres skriftlig og videre oppfølging må dokumenteres skriftlig. Det vil gi barnehagen mulighet til å være i forkant av uønskede hendelser ved at tiltak blir iverksatt på bakgrunn av avviksbehandlingen og viktige erfaringer blir innarbeidet hos personalet og i barnehagens rutiner.

Det er viktig at alle ansatte har felles forståelse for de tiltakene som er iverksatt knyttet til risikovurderingene og når et forhold er å betrakte som avvik.

Funn

I 17 % av barnehagene er det avdekket avvik og i ytterligere 22 % er det gitt anmerkning innenfor denne kategorien. 18 % mangler et fungerende internt avvikssystem.

3. ***Har barnehagene planer for håndtering av ulykkes- og faresituasjoner?***

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

§ 14 Sikkerhet og helsemessig beredskap
Virksomheten skal ha rutiner og utstyr for håndtering av ulykkes- og faresituasjoner.
Rutinene og sikkerhetsutstyret skal være kjent for alle, herunder barn og elever.

Forventninger og vurderinger:
God praksis i barnehagen forutsetter bl.a. at den har en oppdatert og lokalt tilpasset beredskapsplan, varslingsrutiner, samt rutiner og utstyr for håndtering av ulykkes- og faresituasjoner. Roller og ansvar for arbeidet med sikkerhet og helsemessig beredskap bør være avklart internt og overfor andre involverte enheter, f.eks. en eiendomsavdeling. Beredskapsplanen bør beskrive opplæring i sikkerhetsarbeid, bruk av sikkerhetsutstyr og rutiner for registrering og oppfølging av ulykker, skader og nestenulykker.

Deler av beredskapsplanleggingen skjer i mange tilfeller overordnet barnehagene. Det er viktig at barnehagene får et eierforhold til planen og at den tilpasses og vedlikeholdes lokalt. Planen må bygge på både overordnede og interne risikovurderinger. Det anbefales at barnehagene har en beredskapsgruppe med et spesielt ansvar for å utvikle og vedlikeholde barnehagens beredskapsplan.

Svært få barnehager øver på andre beredskapssituasjoner enn brann og førstehjelp. Risikovurderinger må vise om det er behov for å øve også på andre og nye aktuelle farer eller situasjoner.

Seksjon for internrevisjon ved Byrådslederens kontor gjennomførte i 2017 revisjon av beredskapsplaner i barnehager og bydelenes system for oppfølging av beredskapsarbeidet i 3 bydeler. Rapporten av 31.10.2017 anbefaler bl.a. at bydelene beskriver rammer for et helhetlig beredskapsarbeid, herunder beskrivelse av bl.a. roller og ansvar, utøvelse, koordinering/samarbeid, evt. bruk av maler. Beskrivelsen bør inkludere hvordan de ulike nivåene skal bygge på hverandre og hvordan den enkelte barnehage skal tilpasse eller supplere fellesdokumenter. Det bør gjennomføres dokumenterte risikovurderinger som legges til grunn for beredskapsplaner på de ulike nivåene.

Funn
I 14 % av barnehagene er det avdekket avvik og i ytterligere 22 % er det gitt anmerkning innenfor denne kategorien.

18 % av barnehagene har ikke en oppdatert og/eller lokalt tilpasset beredskapsplan. 96 % øver systematisk og regelmessig på beredskapssituasjoner, men hovedsakelig kun på brann og førstehjelp.

Sidefunn

Sidefunn omfattes ikke av temaene for tilsynet, men er likevel funnet hensiktsmessig å påpeke.
14 % av barnehager var ikke godkjent etter forskriften. Noen av disse barnehagene har fått dette rapportert som avvik.
Flere barnehager fikk også avvik for ikke tilfredsstillende renhold.

Forventninger og vurderinger:
God praksis forutsetter at virksomheten har godkjenning etter forskriften ved oppstart. Videre skal søknad fremlegges for godkjenningsmyndigheten når det foreligger plan for etablering, utvidelse eller endring av virksomheten.

14 % av alle barnehagene i Oslo er ikke godkjent. Mange av disse har ikke søkt om godkjenning. Det er barnehagenes ansvar å følge opp dette.

Det vises for øvrig til Helseetatens rapport 1 – 2015 om godkjenning av barnehager og skoler i Oslo med forslag til tiltak.

Regelverk og myndighet

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. skal bidra til at miljøet i bl.a. barnehager fremmer helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold samt forebygger sykdom og skade. Barnehagene skal gjennom sin internkontroll påse at bestemmelsene i eller i medhold av denne forskrift overholdes.

Helsedirektoratet utga i 2014 to nye veiledere: Miljø og helse i barnehagen og Miljø og helse i skolen. Veilederne angir forutsetninger for god praksis og skal bidra til økt kunnskap om etterlevelse av krav i folkehelseloven, opplæringsloven og barnehageloven som kan gi alle barn et godt barnehage- og skolemiljø.

Etter folkehelseloven § 9 og forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler § 25 har kommunestyret ansvaret for å føre tilsyn med skolemiljøet. I Oslo kommune er tilsyns- og godkjenningsmyndigheten etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. delegert til bydelene.

Barnehageloven

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)

Det vises også til Arbeids- og administrasjonsdepartementets forskrift 6. desember 1996 nr. 1127 om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften). Denne forskriften gir en mer utførlig beskrivelse av hva internkontroll er, og vil slik sett ha indirekte betydning for den rettslige forståelsen av forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 4 og opplæringsloven § 9a–4.

Gjennomføring

Ansvarsfordeling mellom Helseetaten og bydeler

Helseetaten har koordinert planleggingen og gjennomføringen av tilsynskampanjen. En arbeidsgruppe med representant fra Bærum kommune, Bydel Grünerløkka, Bydel Nordstrand og Helseetaten har utarbeidet plan og tilsynsmateriell for kampanjen.

Det er bydelene som gjennomfører tilsyn med barnehagene. Det vil si at de velger ut virksomhetene som skal få tilsyn, varsler og gjennomfører tilsyn, og de utarbeider og følger opp tilsynsrapportene.

Bydelene prioriterer selv hvor mye ressurser som avsettes og hvilke virksomheter som skal få tilsyn. Kriteriene som blir lagt til grunn for utvelgelsen baseres på eksisterende tilsynsplan, godkjenningsstatus, risiko i forhold til hvilke tema revisjonen omfatter m.m.

Tilsynene gjennomføres som systemrevisjon

Bydelene bruker systemrevisjon som metode for planlegging og gjennomføring av hvert enkelt tilsyn.

Gjennomføringen av tilsynene innebærer bl.a. å sende ut tilsynsvarsel, innhente og granske dokumentasjon, åpningsmøte på tilsynsdagen, intervjuer, verifikasjoner/befaring og sluttmøte med oppsummering av funn.

Oppfølging etter tilsyn

Barnehagene er ansvarlig for å følge opp avvik og anmerkninger som påpekes i tilsynsrapportene. Bydelene fører tilsyn med at dette gjøres. I rapportene blir virksomhetene bedt om selv å foreslå og vedta korrigerende tiltak innen rimelige og fastsatte tidsfrister for de angitte avvik.

Dersom barnehagene ikke følger opp påpekte avvik slik at det kan lukkes innen rimelig tid, kan bydelen kreve at forholdet rettes med hjemmel i folkehelseloven § 14. Barnehagene må etterkomme pålegget. Hvis ikke, kan bydelen ilegge tvangsmulkt etter § 15 i folkehelseloven.

Bydelens vedtak kan påklages til fylkesmannen, jf. folkehelseloven § 19.

Informasjon om kampanjen

Alle barnehager i Oslo skal ha blitt orientert om tilsynskampanjen gjennom bydelene. De fikk

samtidig eksempel på mal for risikoregister og veiledning i form av DagRos for å hjelpe dem med å få nødvendig oversikt innen tilsynet.
Tilsynsrapportene kan fås ved henvendelse til bydelene.

Samlerapporten fra tilsynskampanjen vil bli distribuert via bydelene til alle barnehager i Oslo. Denne blir også tilgjengelig på kommunens internettsider.

Nytteverdi for barnehager som ikke har hatt tilsynsbesøk

Med tilsynskampanjer oppnås samlet sett en mer helhetlig vurdering av kvaliteten på områdene som revideres og det bidrar til at også virksomheter som ikke har vært omfattet av tilsyn kan få nytteverdi av kampanjen.

Informasjon om tilsynskampanjen gis i god tid før kampanjeperioden slik at alle barnehager kan forberede seg på tilsyn. Videre er det ønskelig at alle barnehager går gjennom egne systemer med bakgrunn i samlerapportens funn.

En av hovedhensiktene med å utarbeide samlerapport, er å peke på generelle utfordringer og svakheter knyttet til temaene tilsynet omfatter. Forbedringstiltak på overordnet nivå, vil komme alle barnehagene til gode.

Relevante dokumenter til forberedelser av tilsynet

- Innhentet aktuell dokumentasjon fra barnehagens internkontrollsystem og avviksbehandling knyttet til § 14
- Barnehagens beredskapsplan
- Risikoregister
- Miljø og helse i barnehagen - Veileder til forskrift om miljørettet helsevern barnehager og skoler
- Veileder for kommunenes tilsyn med miljørettet helsevern (Helsedirektoratet, IS-2288)

Tilsynsmetode (systemrevisjon)

Hensikten med systemrevisjon er å se om barnehagene på en systematisk måte etterlever *forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.* Revisjonen omfattet internkontrollsystemets innhold med vekt på organisasjon og ansvar, kartlegging og avviksbehandling knyttet til risikovurderinger og beredskap i barnehagene med henvisning til:

- § 4 Ansvar og Internkontroll
- § 14 Sikkerhet og beredskap

og om:
- virksomhetens internkontroll er hensiktsmessig og dekkende
- aktiviteter utføres som beskrevet og uttalt
- virksomheten når sine mål og driver sin virksomhet innenfor de rammer som myndighetene har satt.

Systemrevisjonen gjennomføres av minst to revisorer. Etterspurt dokumentasjon gjennomgås på forhånd. Selve tilsynsbesøket er planlagt å vare 3 timer. I løpet av denne tiden gjennomføres et åpningsmøte og gruppeintervju med bl.a. styrer, to barnehageassistenter og to ped. ledere.

Det gås også en befaring der det verifiseres at rutiner, prosedyrer og instrukser blir fulgt opp i praksis. Tilsynsbesøket avsluttes med et møte der avvik, merknader og observasjoner som er bemerket blir oppsummert. Rapporten fra hvert tilsyn beskriver avvik og anmerkninger som er avdekket under revisjonen.

Avvik defineres som mangel på oppfyllelse av myndighetenes krav. Anmerkning er forhold som ikke omfattes av definisjonen for avvik, men der tilsynsmyndighetene mener det er et forbedringspotensial.

Hva som skal til for å kunne si at et forhold er et avvik, kommer an på observasjonene som gjøres. Ikke enhver mangel eller feil vil kunne sannsynliggjøre og føre til et avvik. Vanligvis vil et avvik materialisere seg gjennom flere observasjoner som til sammen gjør det overveiende sannsynlig at det foreligger manglende oppfyllelse av krav i lov eller forskrift.

Tilsynsrapportene kommenterer i mindre grad de forhold som ble funnet å være i samsvar med myndighetskravene eller på annen måte utgjør et positivt bidrag.

Barnehager som har hatt tilsyn

I Oslo var det tilsyn ved til sammen 72 barnehager fordelt på 14 bydeler. Det er utarbeidet rapport for hver barnehage.

Bydel Alna
Havnehagen
Hellerudtoppen
Lutvannskollen
Læringsværkstedet Bryn Estetiske
Vassenga FUS

Bydel Bjerke
Lunden Barnas Bhg
Orelia
Akersvingen
Brobekk
Årvollskogen

Bydel Grüneløkka
Akersløkka
Brødfabrikken FUS
Gartnerløkka Espira
Marienfryd Espira
Teglverket

Bydel Grorud
Ammerudgrenda
Nordtvet
Romsås senter

Bydel Nordre Aker
100meterskogen
Bukken Bruse
Hansemyra
Havnabakken
Langmyrgrenda

Bydel Nordstrand
Bauneveien
Malmøya
Saturn
Skredder'n
Sportsplassen
Tigergutt
Ulvøya

Bydel Østensjø
Engleslottet
Gårdstunet
Lillejordet
Rønningjordet

Bydel Søndre Nordstrand
Rudshøgda kanvas
Taranrød
Bjørnebo

Bydel St. Hanshaugen
Akersveien Kanvas
Bolteløkka
Colletløkka
Dr. Brandts
Fagerborg
Marienlyst gård
NRK
NVH
Schwensens gate
St. Hanshaugen
Vestre Aker menighet

Bydel Stovner
Gullberget
Stovnerhøgda
Vestlisletta

Bydel Vestre Aker
Huseby
Trosteredet
Borgenveien
Dalskroken
Fossekallen
Frantsebråten
Holmen Kanvas
Lille Borgen
Mølleplassen spesial

Bydel Ullern
Bikuben
Casinetto
Skogfuglen
Smestad

Bydel Frogner
Nordraaksgate
Portnerboligen
Ruseløkka
Solbærtorvet
Victoria

Bydel Sagene
Lilleborg
Ragnas Hage
Torshovgata